

تأثیر برنامه های ترویجی در ایجاد تمایل به تولید محصولات ارگانیک کشاورزی در بین

کشاورزان (مطالعه موردی شهرستان آبیگ در استان قزوین)

پیمان فلسفی^۱، سمیه جنگ چی کاشانی^۲

۱- استاد یار پژوهش - رئیس موسسه آموزش عالی علمی کاربردی جهاد کشاورزی

۲- دانشجوی ترم آخر دکتری توسعه کشاورزی

چکیده:

کشاورزی در مناطق روستایی یکی از مهمترین منابع اقتصادی و موثر بر زندگی اجتماعی افراد است. از طرفی با توجه به پیامدهای رشد جمعیت شهرنشینی و پیش بینی افزایش نیاز به محصولات کشاورزی، اهمیت ترویج محصولات ارگانیک دوچندان می گردد. زیرا باید توجه داشت که در راستای توسعه پایدار از یک سو رشد کشاورزی و نیاز غذایی جمعیت تامین گردد، و از سوی دیگر پایداری تولید حفظ شود. در ضمن باید اشاره کرد، که ترویج با روشهای گوناگون به نشر روشها و ایده های نوین می پردازد، و می تواند مستقیماً در تولید محصولات ارگانیک اثر گذار باشد. چگونگی ترویج تولید محصولات ارگانیک و موفقیت آن نیز وابسته به نحوه ارائه برنامه های ترویجی به کشاورزان دارد.

هدف کلی این تحقیق نقش برنامه های ترویجی در ایجاد تمایل به تولید محصولات ارگانیک کشاورزی در بین کشاورزان، (مطالعه موردی شهرستان آبیگ) است. جامعه آماری تحقیق شامل تمام کشاورزان شهرستان آبیگ می باشد، که با استفاده از جدول مورگان تعداد ۲۰۳ نفر از آن ها به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار اصلی پژوهش پرسشنامه ای بود که روایی آن توسط اعضای هیات علمی گروه ترویج و آموزش کشاورزی مرکز تحقیقات استان قزوین تایید و پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد (۰.۷۶ درصد). تحلیل داده ها به وسیله نرم افزار SPSS ۲۰ انجام شد. نتایج تحقیق نشان داد که اکثر (۵۹ درصد) کشاورزان مورد مطالعه نگرش مثبتی نسبت نقش برنامه های ترویجی جهت ارائه روشهای نوین در تولید محصولات ارگانیک داشتند. نتایج مقایسه میانگین ها نشان داد، که بین ارائه برنامه های ترویجی نسبت به تولید محصولات ارگانیک از سوی مروجین با زمان و طول دوره کلاسهای ترویجی مرتبط با کشاورزی ارگانیک و شیوه کشت بین یک تا پنج درصد اختلاف معنی داری وجود دارد. همچنین نتایج رگرسیون چندگانه به شیوه گام به گام نشان داد، که از بین متغیرهای مورد مطالعه چهار متغیر، نوع و روش ارائه شیوه های ترویجی جهت آشنایی با کشاورزی ارگانیک و پیامدهای منفی کشاورزی رایج، تحصیلات و به کارگیری روش ها و فناوری های کشاورزی ارگانیک حدود ۴۶ درصد از تغییرات واریانس نقش برنامه های ترویجی در ایجاد تمایل به تولید محصولات ارگانیک کشاورزی در بین کشاورزان را تبیین می کنند.

واژگان کلیدی: ترویج، محصولات ارگانیک، پایداری تولید، شهرستان آبیگ

مقدمه:

نقش مهم و اساسی بخش کشاورزی در هر کشوری از جمله در تولید مواد غذایی مورد نیاز مردم آن کشور است، البته مسلم است که کشاورزی در سایر زمینه ها نظیر اشتغال، تولید مواد اولیه برای صنعت صادراتی نیز نقش بزرگی ایفا می کند، اما تمرکز و اهمیت آن در تولید مواد غذایی است که اگر قادر باشد در این زمینه به خوبی نقش خود را ایفا کند، کمک شایانی توجهی به توسعه کشور نموده است (شفیعی، ۱۳۸۵) بنابراین، لزوم توجه به نحوه توسعه کشاورزی و نحوه استفاده از منابع طبیعی و سایر منابع جهت توسعه و پیشبرد کشاورزی امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. کشاورزی بعد از انقلاب سبز و گسترش تفکر افزایش عملکرد محصول در واحد سطح از طریق تویج استفاده گسترده از ارقام پر بازده، آفت کش ها و کودهای شیمیایی مشکلات زیادی را در جهان و به ویژه در ایران برای منابع طبیعی اتلاف و خسارت به محیط زیست و منابع، تخریب زیستگاه های اکولوژیک، مصرف بی رویه کودهای شیمیایی و آفت کش ها، افزایش ضایعات محصولات کشاورزی و غیره به وجود آورده است (محمودآبادی، ۱۳۸۹) به طوری که مقدار مصرف کودهای شیمیایی در دنیا ۱۳۵ میلیون تن است که ۲۰ میلیون تن (معادل ۱۵ درصد) از آن متعلق به امریکا می باشد. این در حالی است که در طی سال های ۱۹۵۰-۱۹۶۰ مصرف جهانی کودهای شیمیایی در جهان بیش از ۲ برابر شده است (جباری، ۱۳۸۹) به همین منظور با توجه به نقش مهم کشاورزی در تامین مواد غذایی و نقش مهم آن در اشتغال زایی و همچنین با توجه به پیامدهای عنوان شده برای توسعه کشاورزی متداول در سال های گذشته، ضرورت دارد در کشاورزی معمول تغییراتی جهت کاهش مصرف نهاده های شیمیایی و کاهش خسارات وارده شده به منابع طبیعی و محیط زیست و همچنین بهبود کیفیت محصولات کشاورزی صورت گیرد که در این راستا، کشاورزی ارگانیک به عنوان یکی از مهم ترین سیستم های کشاورزی جایگزین، برای تولید مواد غذایی سالم و بدون هر گونه مواد شیمیایی مورد توجه قرار گرفته است.

رسالت ترویج در حفاظت و احیای منابع طبیعی و رسیدن به کشاورزی ارگانیک با اهداف دستیابی به توسعه پایدار کشاورزی، آگاه نمودن بهره برداران نسبت به ارزش و اهمیت منابع طبیعی می باشد. در حقیقت وظیفه اصلی ترویج به عنوان یک موسسه آموزشی، آگاه سازی ارباب رجوع بوده، تا با تغییر در دانش آنان و ایجاد نگرش های صحیح و تغییرات رفتاری مثبت در فراگیران در جهت حفاظت منابع طبیعی و رسیدن به اهداف کشاورزی پایدار، نقش خود را متجلی سازد (شفیعی، ۱۳۸۵). آموزش و بهسازی منابع انسانی در عصر کنونی به لحاظ شرایط خاص زمانی، یکی از وظایف اجتناب ناپذیر سازمان ها و موسسات در قالب برنامه های کوتاه مدت یا بلند مدت می باشد. این مساله اصولا در قالب برنامه آموزشی و در سه مرحله مستقل و در عین حال مرتبط با هم اجرا می شود که این مراحل عبارتند از: ۱- برنامه ریزی، ۲- اجرا، ۳- ارزشیابی (جباری، ۱۳۸۹). ارزشیابی اثر بخشی یکی از انواع مهم ارزشیابی در آموزش است. جهت بررسی این نوع از ارزشیابی معیارها و روشهای متفاوتی بکار می روند. برای مثال نمونه هایی از معیارهای مطرح شده توسط صاحب نظران و نیز چند مطالعه تحقیقاتی در ارتباط با ارزیابی اثر بخشی، ذکر می شود. هر یک از این مطالعات به گونه ای خاص به ارزیابی اثر بخشی برنامه های مورد نظر خود پرداخته اند.

از دیدگاه دیویس و ورثر معیارهای مورد استفاده برای ارزشیابی اثربخشی آموزش عبارتند از:

- ۱- واکنش فراگیران به فرآیندها و محتوای آموزش ۲- دانش و تجربه اکتسابی به واسطه آموزش ۳- تغییرات رفتاری که ناشی از آموزش باشد ۴- بهبودها و پیشرفت های قابل اندازه گیری در سطح فردی و سازمانی مانند کاهش ترک شغل، ... (جباری، ۱۳۸۹).

(Mort hen، ۲۰۱۰) در مطالعه ای که روی اثر بخشی برنامه آموزشی مدیریت تولید انجام شد، شاخص های اثر بخشی، میزان رضایتمندی افراد شرکت کننده در برنامه بوده است. نتایج این تحقیق نشان داد که هر اندازه مزرعه فرد بزرگ تر باشد پذیرش برنامه بیشتر است. از طرفی دیگر بین نگرش و اندازه مزرعه رابطه معنی داری وجود داشته است. در مطالعه ای که روی ارتباط بین اثر بخشی برنامه و سبک تدریس و سبک شخصیتی آموزشگران انجام شد، نتایج حاکی از وجود همبستگی معنی داری بین

این متغیرها و سطوح تغییر مثبت رفتاری مشارکت کنندگان بوده است. (Cason and Poling, ۲۰۱۲) در مطالعه ای که بر روی اثر بخشی روز مزرعه به عنوان یک وسیله برای انتقال تکنولوژی انجام داده است، همبستگی معنی داری بین آگاهی از تکنولوژی و پذیرش تکنولوژی مشاهده نمود. در مطالعه ای که روی ارزشیابی میزان دانش و آگاهی کشاورزان نسبت به مدیریت تلفیقی آفات انجام شده است، رابطه معنی داری بین میزان مشارکت در دوره های آموزشی و میزان دانش و آگاهی مشاهده شده است (Rough, ۲۰۰۹).

در مطالعه ای که توسط هدایت نژاد (۱۳۸۷) تحت عنوان بررسی میزان اثر بخشی دوره های آموزشی فنی- حرفه ای رسمی وزارت آموزش و پرورش انجام شده است، اثر بخشی به عنوان میزان افزایش آگاهی و اطلاعات، مهارت و توانایی و تغییرات نگرشی فراگیران تعریف شده است. در این تحقیق بین متغیرهای جنسیت، جذابیت مطالب آموزشی و میزان مطالب کاربردی با اثر بخشی دوره ها ارتباط معنی داری پیدا شده است. در مطالعه ای که روی ارزیابی اثر بخشی روش های تدریس بکار گرفته شده توسط آموزشگران در روز مزرعه انجام شد، همبستگی مثبت و معنی داری بین میزان دانش و مشارکت در برنامه ها با پذیرش تکنولوژی جدید وجود داشته است (Arnold, ۲۰۱۰) از این رو تحقیق حاضر سعی دارد که تاثیر برنامه های ترویجی در ایجاد تمایل به تولید محصولات ارگانیک کشاورزی در بین کشاورزان (مطالعه موردی شهرستان آبیگ در استان قزوین) پرداخته و تعیین نماید که تا چه اندازه این برنامه ها نیاز به اصلاح و بهبود دارند. (لطیفی و فتحی، ۱۳۹۰) در مطالعه ای نگرش بهره برداران نسبت به حفاظت منابع طبیعی را در حد متوسط برآورد کردند. رستمی در سال ۱۳۸۹ در مطالعه ای نگرش و دانش اکثر کشاورزان مورد مطالعه را به ترتیب در حد نسبتاً ن مطلوب و زیاد برآورد کرد نشان دادند که تحصیلات، دسترسی به خدمات ترویجی و اطلاعات، مالکیت اراضی به درک بیشتر اهمیت کشاورزی پایدار منجر می گردد و سازمان های ترویج با تمرکز بر این فاکتورها می توانند نگرش مساعدتری را نسبت به پایداری در کشاورزان ایجاد کنند.

یکی از عوامل موثر بر (Sanderson, 2006) پذیرش کشاورزی ارگانیک را دانش و آگاهی نسبت به فواید کشاورزی ارگانیک ذکر می کند و در بین مطالعات داخلی نتایج تحقیق باقری و شاه پسند در سال ۱۳۸۹ تحت عنوان بررسی نگرش کشاورزان سیب زمینی کار دشت اردبیل نسبت به عملیات کشاورزی پایدار نشان داد که سبب زمینی کاران نسبت به اصول کلی پایداری و عملیاتی، نظیر ضرورت حفاظت از آب و خاک، اثرات منفی نهاده های شیمیایی کشاورزی، رعایت تناوب زراعی و ضرورت حفظ محیط زیست نگرش مثبتی دارند ولی نسبت به ضرورت کاهش مصرف کودهای شیمیایی و کاهش عملیات خاک ورزی نگرش منفی دارند. ابراهیم زاده (۱۳۸۰) شرط اولیه برای تشکیل نگرش مثبت راه آموزش می داند و تغییر نگرش را به وسیله آموزش میسر می داند. اکبری (۱۳۸۷) در تحقیق خود در باب نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی پایدار رابطه مثبتی را بین دانش فنی کشاورزان و نوع نگرش آنان گزارش نمود و بین سن، تحصیلات، سابقه کشاورزی با نگرش به کشاورزی پایدار رابطه ای بدست نیاورد.

چارچوب نظری تحقیق

توجه به منابع طبیعی از دیدگاه های مختلف مورد توجه محققان و اندیشمندان قرار گرفته است. هر یک از محققین، از زوایای مختلف عوامل تاثیر گذار بر منابع طبیعی را مورد بررسی قرار داده اند که در زیر به پاره ای از آنها اشاره می شود. رزاقی (۱۳۷۸) به نقش و تاثیر آموزش های ترویجی با تاکید بر آموزش های عملی در حفظ، احیاء و توسعه منابع طبیعی تجدید شونده اذعان دارند. عثمان پور (۱۳۸۵) معتقد به تاثیر عوامل فردی نظیر سطح تحصیلات، رشته تحصیلی، محل اشتغال، موقعیت محل خدمت، وضعیت تاهل، منابع تامین درآمد، میزان علاقه، تعداد افراد خانواده، نوع شغل و سن در حفظ، احیاء و توسعه منابع طبیعی تجدید شونده می باشند. خلیقی و قاسمی، (۱۳۸۴) از دید اقتصادی موضوع را مورد بررسی قرار داده و به عواملی چون درآمد، میزان زمین آبی و دییم، داشتن وسایل نقلیه، تعداد دام و اعطاء تسهیلات بانکی اشاره نموده اند. رزاقی (۱۳۸۷) به نقل از پوفن برگر (۱۹۹۳)، و میربد (۱۳۸۱) به تاثیر نهادها و تشکل های مردمی و سازمان های غیر دولتی در

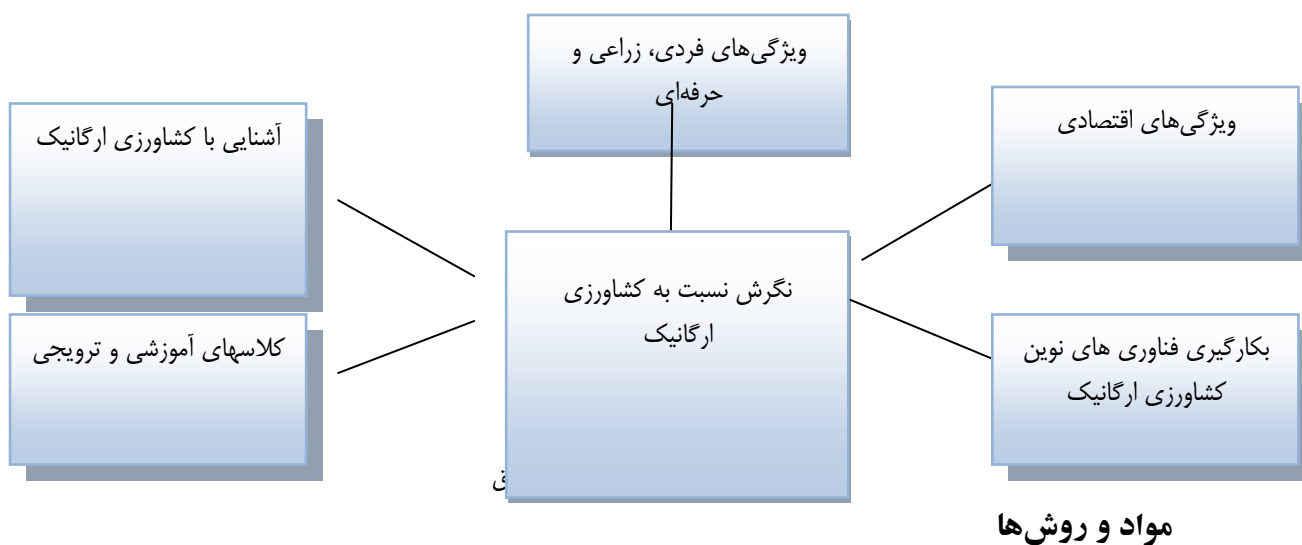

فرایند حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی تجدید شونده اذعان دارند. عده ای دیگر از محققین به نقش و تاثیر دولت در رفع محدودیت های قانونی مالکیت مردم، اعتقاد به تمرکززدایی و واگذاری امور، تقویت رابطه دولت و مردم، انجام تعهد از سوی دولت، اعتقاد به مشارکت مردم، قابلیت های حرفه ای مسئولین و کارشناسان، آگاهی بخشی به مردم، شناخت مشکلات مردم، سیاست گذاری مناسب در حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی تجدید شونده اعتقاد دارند.

حسینی و پاپ زن (1384) به نقل از بارت (1991) عوامل اجتماعی (طبقه اجتماعی، وجه شغلی، تعلیم و تربیت، شغل، تجربه، میزان نگرش نسبت به طرح ها، توانمندسازی جوامع محلی، سازماندهی جوامع محلی، توجه به دانش بومی، توجه به حق مالکیت، ایجاد اشتغال، حضور رهبران محلی) را در فرایند حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی، تجدید شونده موثر تلقی کرده اند.

ملک محمدی (1380) و شریعتی (1382) آموزش حرفه ای مروجین منابع طبیعی و شرکت مردم و بهره برداران در کلاس های آموزشی را موثر در حفظ، احیاء، توسعه و بهره برداری منابع طبیعی تجدید شونده دانسته اند.

. در تحقیقی که توسط شریعتی و همکاران (1382) با عنوان عوامل مؤثر بر مشارکت روستائیان جنگل نشین در حفاظت از جنگل های شمال و غرب کشور، انجام شده است، بین متغیرهای سطح سواد، میزان آگاهی از اهمیت و فواید جنگل، شرکت در کلاس های آموزشی - ترویجی، استفاده از نشریات و مجله های ترویجی، استفاده از فیلمهای آموزشی، استفاده از جلسات سخنرانی، استفاده از برنامه های آموزشی رادیو، استفاده از تلویزیون، دفعات تماس با مروجان، دفعات تماس با محافظان افتخاری و تامین سوخت توسط دولت با متغیر میزان مشارکت روستائیان در حفاظت از جنگل ها رابطه مثبت و معنی دار گزارش شده است. هدف کلی این تحقیق بررسی عوامل مؤثر بر نگرش گندمکاران پیرامون اثرات دوره های آموزشی - ترویجی برگزار شده در حفاظت، احیاء و توسعه منابع طبیعی در منطقه آب شیرین شهرستان کاشان می باشد. در این پژوهش مجموعه عناصر و فعالیت های مؤثر در حفظ و احیاء منابع طبیعی با رویکردی سیستمی و جامع تعریف شده است. عناصری که جهت بررسی نقش فعالیت های آموزشی و ترویجی در این تحقیق مورد استفاده قرار گرفته اند، در واقع مجموعه عواملی هستند که در حفظ منابع با رویکرد پایداری تولید مؤثر بوده و مبنای فعالیت ها در نظام های بهره برداری کشاورزی می باشند. با توجه به مجموع مطالعات نظری و بررسی های انجام شده، رابطه متغیرهای مستقل با متغیر وابسته در این پژوهش در چارچوب طرح زیر ارائه می گردد.

این پژوهش از نظر ماهیت از نوع پژوهش های کمی، از نظر میزان کنترل متغیرها از نوع غیرآزمایشی و از نظر هدف از نوع تحقیقات کاربردی محسوب می شود که در دو سطح کتابخانه ای و میدانی انجام گرفته است. محدوده مورد مطالعه در این تحقیق منطقه آبیک واقع در استان قزوین می باشد. شهرستان آبیک در بخش شرقی استان قرار دارد این شهرستان از سمت شمال و غرب به شهرستان قزوین، از سمت شرق به استان تهران و از سمت جنوب به شهرستان بوئین زهرا محدود شده است. مساحت آن ۱۵۴۱ کیلومتر مربع و جمعیت آن بر اساس آمار برداری سال ۱۳۸۵، ۸۴۲۵۸ نفر می باشد که ۳۲۸۴۸ نفر آن در نقاط شهری و ۵۱۴۱۰ نفر آن در نقاط روستایی ساکن می باشند. تنها نقاط شهری آن شهر آبیک می باشد. مجموع اراضی زیر کشت آن ۳۰ هزار هکتار بوده که ۲۶ هزار هکتار آن اراضی آبی و مابقی دیم می باشد. عمده محصولات کشاورزی آن گندم و نباتات علوفه ای، حبوبات، ذرت و چغندر قند می باشد. سطح باغات آن ۳۰۴ هزار هکتار اعلام شده است. عمده منابع آن آبخوان دشت قزوین برخی رودخانه های فصلی شمالی و آب انتقالی از رودخانه طالقان می باشد. سد زیاران و بخش مهمی از کانال اصلی در این شهرستان قرار دارد.

اهداف تحقیق:

بنابراین، هدف کلی در این تحقیق تاثیر برنامه های ترویجی در ایجاد تمایل به تولید محصولات ارگانیک کشاورزی در بین کشاورزان (مطالعه موردی شهرستان آبیک در استان قزوین) بود و اهداف اختصاصی تحقیق عبارت بودند از: تعیین ویژگی های فردی و حرفه ای بهره برداران، شناخت نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک، تحلیل نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک، تعیین عوامل مؤثر بر نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک.

روش تحقیق:

بر اساس جدول مورگان و با احتساب جامعه آماری این تحقیق، تعداد ۲۰۳ نفر از کشاورزان، نمونه تحقیق را تشکیل داده اند که به صورت تصادفی انتخاب شده اند. اطلاعات مورد نیاز از طریق پرسشنامه که روایی آن به وسیله ی پانل متخصصان و پایایی آن از طریق انجام مطالعه راهنما (پایلوت) و محاسبه ی ضریب آلفای کرونباخ تأیید شده بود، جمع آوری گردید. مقادیر آلفای کرونباخ ۰.۷۶ محاسبه گردید. برای تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS Win ۲. استفاده شده است. شاخص ها و معیارهای مورد بررسی در این تحقیق به شرح زیر است:

نتایج و بحث:

یافته های این مطالعه نشان داد که میانگین سن پاسخگویان ۵۴ سال می باشد. همچنین ۹۲/۱ درصد از پاسخگویان با فراوانی ۱۸۷ نفر، مرد و ۷/۹ درصد با فراوانی ۱۶ نفر زن می باشند. سطح تحصیلات بیشتر کشاورزان مورد بررسی با ۶۳/۴ درصد و با فراوانی ۱۳۷ نفر بی سواد، ۱۳/۹ درصد با فراوانی ۳۰ نفر ابتدایی، ۱۱/۶ درصد با فراوانی ۲۵ نفر راهنمایی، ۷/۴ درصد با فراوانی ۱۶ نفر دیپلم، ۲/۸ درصد با فراوانی ۶ نفر کاردانی و ۰/۹ درصد با فراوانی ۲ نفر کارشناسی و بالاتر می باشند. تحلیل نتایج مربوط به ویژگی های اقتصادی بهره برداران نشان داد که میانگین درآمد کل کشاورزان حدود ۴۵۰ میلیون ریال در سال و میانگین درآمد کشاورزی سالانه ی آنان نیز حدود ۲۴۰ میلیون ریال می باشد.

نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک

همان طور که در جدول شماره ۱ مشاهده می شود برای سنجش نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک ۸ گویه به عنوان شاخص های سنجش نگرش انتخاب شدند که بر اساس آماره ضریب تغییرات پاسخگویان اولویت بندی شدند. که گویه های سازگاری با طبیعت، توسعه پایدار کشاورزی، حفظ سلامتی به ترتیب اولویت های اول تا سوم را به خود اختصاص دادند. جدول شماره ۱: سنجش نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک

اولویت	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین *	گویه ها
۱	۰/۰۳۴	۰/۰۶۸	۱/۹۹۵	کشاورزی ارگانیک با قوانین طبیعت سازگاری بالایی دارد
۲	۰/۱۱۱	۰/۴۹۹	۴/۴۵۸	کشاورزی ارگانیک باعث توسعه پایدار کشاورزی می شود.
۳	۰/۱۶۹	۰/۴۷۱	۲/۷۷۳	کشاورزی ارگانیک باعث حفظ سلامتی انسان می شود.
۴	۰/۲۰۶	۰/۵۱۹	۲/۵۱۳	بدون مصرف کود و سموم کشاورزی تولید خیلی کاهش می یابد
۵	۰/۳۴۴	۰/۵۱۰	۱/۴۸۱	کشاورزی ارگانیک باعث حفظ حاصلخیزی خاک می شود.
۶	۰/۳۶۳	۰/۵۴۵	۱/۵۰۰	کشاورزی ارگانیک باعث کاهش تولید و در نتیجه کاهش درآمد کشاورزان می شود.
۷	۰/۴۵۹	۰/۶۰۴	۱/۳۱۴	کشاورزی ارگانیک باعث حفظ تنوع گیاهی و جانوری می شود
۸	۰/۴۶۱	۰/۵۹۶	۱/۲۹۱	کشت ارگانیک هزینه های تولید را افزایش می دهد.

منبع: یافته های تحقیق * طیف لیبرت: ۱- بسیار کم ۲- کم ۳- متوسط ۴- زیاد ۵- بسیار زیاد

توزیع فراوانی نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک

به منظور طبقه بندی نگرش کشاورزان، نمرات مربوط به هر یک از گویه ها با هم جمع زده شد و نمره کل نگرشده دست آمد، سپس با توجه به بالاترین حد (70) و پایین ترین حد ۱۲ امتیاز ممکن که یک پاسخگو می توانست کسب کند مجدداً کد بندی شدند و سه طبقه (خوب، متوسط و ضعیف) جهت بررسی نگرش پاسخگویان در نظر گرفته شد. بر اساس این جدول مشاهده می شود که ۴۸ درصد کشاورزان نگرش مثبتی نسبت به کشاورزی ارگانیک دارند و حدود ۴۴ درصد کشاورزان دارای نگرش متوسط و فقط ۷ درصد کشاورزان دارای نگرش منفی نسبت به کشاورزی ارگانیک می باشند.

تحلیل نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک

به منظور تحلیل و بررسی رابطه بین متغیرهای تحقیق با نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک مطابق با مقیاس متغیرها از ضرایب همبستگی پیرسون و اسپیرمن استفاده شد. نتایج حاصل از این بخش در جدول شماره ۲ آمده است.

جدول ۲: همبستگی بین متغیرهای مستقل با متغیر وابسته تحقیق (نگرش نسبت به کشاورزی ارگانیک)

متغیرهای مستقل	ضریب همبستگی	سطح معنی داری	نوع ضریب همبستگی
سن	-۰/۰۴۷	۰/۴۹۱	پیرسون
سطح تحصیلات	۰/۱۳۵	۰/۰۴۸	اسپیرمن
سطح کل اراضی	۰/۱۷۷	۰/۰۰۹	پیرسون
تجربه کشت گندم	۰/۰۷۴	۰/۲۷۷	پیرسون
کل درآمد سالانه	۰/۳۳۱	۰/۰۰۱	پیرسون
درآمد سالانه کشاورزی	۰/۲۲۶	۰/۰۰۱	پیرسون

پیرسون	۰/۳۹۹	-۰/۰۵۸	مشارکت اجتماعی
پیرسون	۰/۴۳۸	-۰/۰۵۳	دسترسی به منابع اطلاعاتی
پیرسون	۰/۰۴۲	۰/۱۳۹	رضایت مندی از برنامه‌های آموزشی - ترویجی

منبع: یافته های تحقیق

نتایج این بررسی نشان داد که بین متغیرهای سطح تحصیلات و رضایت مندی از برنامه‌های آموزشی- ترویجی در تحقق اهداف کشاورزی پایدار ارتباط مثبت و معنی داری در سطح ۰/۰۵ وجود دارد. به بیان دیگر با افزایش سطح تحصیلات و رضایت مندی کشاورزان از اثر برنامه های ترویجی رابطه مثبتی وجود دارد. همچنین بین متغیرهای سطح کل اراضی، کل درآمد سالانه و درآمد سالانه حاصل از فعالیت‌های کشاورزی با متغیر نگرش پیرامون اثرات دوره‌های آموزشی- ترویجی برگزار شده در زمینه‌ی تحقق اهداف کشاورزی ارگانیک ارتباط مثبت و معنی داری در سطح ۰/۰۱ برقرار است. به عبارت دیگر با افزایش سطح کل اراضی، کل درآمد سالانه و درآمد سالانه حاصل از فعالیت‌های کشاورزی، سطح نگرش پاسخگویان پیرامون اثرات دوره‌های آموزشی- ترویجی برگزار شده ارتقاء می‌یابد.

تعیین عوامل مؤثر بر نگرش کشاورزان مورد مطالعه نسبت به کشاورزی ارگانیک

در این تحقیق به منظور تعیین عوامل مؤثر بر نگرش کشاورزان مورد مطالعه نسبت به کشاورزی ارگانیک، از رگرسیون چندگانه به روش گام به گام استفاده شد. روش گام به گام روشی است که در آن قوی ترین متغیرها به ترتیب وارد معادله ی رگرسیون می شوند و این کار تا زمانی ادامه می یابد که خطای آزمون معنی داری به پنج درصد برسد. در این تحقیق پس از وارد کردن متغیرهایی که همبستگی معنی داری با متغیر وابسته ی تحقیق معادله تا 4 گام پیش رفت. نتایج به دست آمده در جدول شماره ۳ و ۴ نشان می دهد که در اولین گام، متغیر آشنایی با کشاورزی ارگانیک و پیامدهای منفی کشاورزی متداول وارد معادله برابر با ۰.۴۶۰ و ضریب تعیین ۰.۲۱۱ است. به عبارت دیگر، حدود 21 درصد از تغییرات متغیر وابسته ی نگرش کشاورزان مورد مطالعه نسبت به کشاورزی ارگانیک توسط این متغیر تبیین می گردد. در گام دوم، متغیر شرکت در کلاس های ترویجی - آموزشی مرتبط با کشاورزی ارگانیک وارد معادله گردید. این متغیر ضریب همبستگی چندگانه را به ۰.۵۹۵ و ضریب تعیین ۰.۳۵۴ افزایش داد، به عبارت دیگر ۱۴.۳ درصد از تغییرات متغیر وابسته نگرش کشاورزان مورد مطالعه نسبت به کشاورزی ارگانیک توسط این متغیر تبیین می گردد. در گام سوم، متغیر تحصیلات وارد معادله گردید. این متغیر ضریب همبستگی چندگانه ۰.۶۳۰ و مقدار ضریب تعیین ۰.۳۹۵ افزایش داد، بنابراین، ۴.۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته ی نگرش کشاورزان مورد مطالعه نسبت به کشاورزی ارگانیک توسط این متغیر تبیین می گردد و در گام چهارم، نیز متغیر به کارگیری روش ها و فناوری های کشاورزی ارگانیک وارد معادله گردید. این متغیر ضریب همبستگی چندگانه ۰.۶۵۱ و مقدار ضریب تعیین را تا ۰.۴۲۲ افزایش داد، بنابراین، ۲.۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته نگرش کشاورزان مورد مطالعه نسبت به کشاورزی ارگانیک توسط این متغیر تبیین می گردد.

جدول ۳: رگرسیون چندگانه برای بررسی اثر متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته تحقیق

گام	متغیر مستقل	ضریب همبستگی R	ضریب تبیین R ²	F
۱	آشنایی با کشاورزی ارگانیک و پیامدهای منفی کشاورزی متداول	۰.۴۶۰	۰.۲۱۱	۲۴.۷

۳۵.۵	0.355	۰.۵۹۵	شرکت در کلاس های ترویجی - آموزشی مرتبط با کشاورزی ارگانیک	۲
۴۶.۷	0.396	۰.۶۳۰	تحصیلات	۳
۴۴.۳	0.423	۰.۶۵۱	میزان به کارگیری روش ها و فناوری های کشاورزی ارگانیک	۴

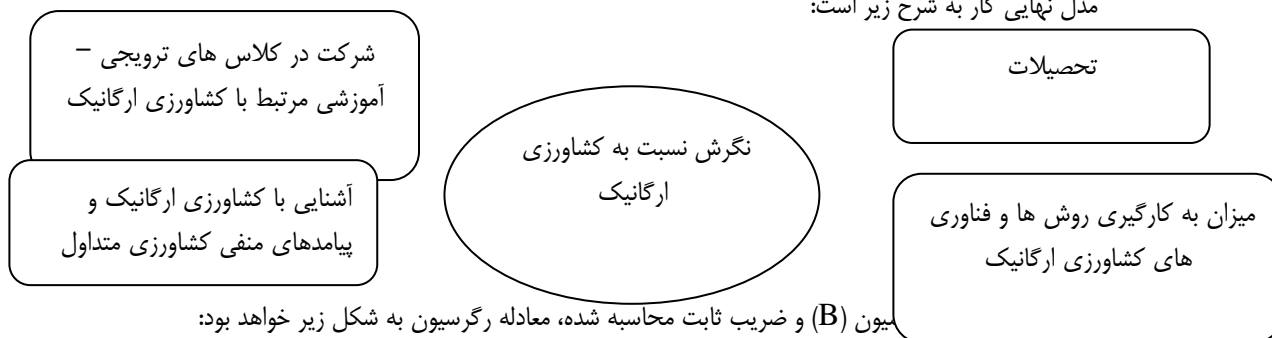
منبع: یافته های تحقیق

جدول شماره ۴: مقدار تاثیر متغیرهای مستقل تأثیرگذار بر متغیر وابسته تحقیق

Sig	t	ضریب استاندارد شده Beta	ضریب استاندارد نشده B	متغیرهای مستقل
0.00	15.1	0.64	0.396	آشنایی با کشاورزی ارگانیک و پیامدهای منفی کشاورزی متداول
0.002	11.2	0.42	1.4	شرکت در کلاس های ترویجی - آموزشی مرتبط با کشاورزی ارگانیک
0.007	4.5	0.23	0.32	تحصیلات
0.002	5.2	0.20	0.27	میزان به کارگیری روش ها و فناوری های کشاورزی ارگانیک
0.001	6.5	-	32.5	ضریب ثابت

منبع: یافته های تحقیق

مدل نهایی کار به شرح زیر است:

بیون (B) و ضریب ثابت محاسبه شده، معادله رگرسیون به شکل زیر خواهد بود:

$$Y = ۳۲.۵ + ۰/۳۹۶X1 + ۱.۴X2 + ۰.۳۲۰X3 + ۰.۲۷X4$$

معن یدار بودن آرمو نهایی Ft حاکی از معن یدار بودن معادله رگرسیون می باشد. اما معادله ی رگرسیون چیزی در مورد اهمیت نسبی متغیرهای مستقل بیان نمی کند. برای تعیین اهمیت نسبی متغیرهای مستقل باید به مقدار بتا توجه کرد. این آماره تاثیر هر متغیر مستقل را جدا از تاثیر سایر متغیرهای مستقل تحقیق بر متغیر وابسته نشان می دهد. بر این اساس، تأثیرگذارترین متغیر مستقل بر متغیر وابسته ی نگرش کشاورزان مورد مطالعه نسبت به کشاورزی ارگانیک، متغیر آشنایی با کشاورزی ارگانیک و پیامدهای منفی کشاورزی متداول است که مقدار بتا در این مورد ۰.۶۴۷ است. یعنی یک واحد تغییر در انحراف معیار متغیر

آشنایی با کشاورزی ارگانیک و پیامدهای منفی کشاورزی متداول ۰.۶۴۷ واحد تغییر در انحراف معیار متغیر وابسته نگرش کشاورزان مورد مطالعه نسبت به کشاورزی ارگانیک ایجاد می شود.

نتیجه گیری و پیشنهادها:

نتایج حاصل از آزمون همبستگی پیرسون و اسپیرمن نشان داد که بین تحصیلات، آشنایی با کشاورزی ارگانیک و پیامدهای منفی کشاورزی متداول، ارتباط با منابع و کانال های ارتباطی و نگرش نسبت به کشاورزی ارگانیک رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد و بین سن، مصرف نهاده های شیمیایی و نگرش نسبت به کشاورزی ارگانیک رابطه منفی و معنی داری وجود دارد که این با نتایج یافته های (Troeh, 2012) مطابقت دارد. نتایج آزمون مقایسه میانگین ها نشان داد کشاورزانی که تحصیلات بالاتری دارند و در کلاس های ترویجی مربوط به کشاورزی ارگانیک شرکت کردند و شیوه کشت آن ها همراه با آیش و تناوب است از میانگین نمره نگرش بالاتری نسبت به کشاورزی ارگانیک برخوردارند. بنابراین، این افراد می توانند به عنوان کشاورزان پیش رو در توسعه کشاورزی ارگانیک در منطقه مورد مطالعه باشند و از آن ها می توان در جهت توسعه کشاورزی ارگانیک و اجرای اهداف کشاورزی پایدار در منطقه مورد مطالعه استفاده نمود. نتایج رگرسیون چندگانه شیوه گام به گام نیز نشان داد که از بین متغیرهای مورد مطالعه چهار متغیر؛ آشنایی با کشاورزی ارگانیک و پیامدهای منفی کشاورزی متداول، شرکت در کلاس های ترویجی- آموزشی مرتبط با کشاورزی ارگانیک، تحصیلات و به کارگیری روش ها و فناوری های کشاورزی ارگانیک، حدود 42 درصد از تغییرات واریانس نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک را تبیین می کنند. با توجه به نتایج بدست آمده از تحقیق، می توان پیشنهاداتی را جهت بهبود نگرش کشاورزان منطقه مورد مطالعه نسبت به کشاورزی ارگانیک و در نهایت پذیرفتن و اجرای آن در عمل (رفتار ارانه نمود. عمده پیشنهادات مرتبط با نتایج تحقیق صورت گرفته از این قرار می باشد:

ویژگی های شخصی در امر کشاورزی نیز به عنوان یکی از مهم ترین عوامل موثر بر نگرش و پذیرش نوآوری های کشاورزی همچون کشاورزی ارگانیک می باشد، که با توجه به یافته های پژوهش پیشنهاد می شود جهت بهبود نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک و موفقیت بیشتر در توسعه کشاورزی ارگانیک، ابتدا به کشاورزان جوان تر و با تحصیلات بالاتر که دارای نگرش مثبتی به کشاورزی ارگانیک می باشند توجه و تمرکز نموده، زیرا این افراد علاوه بر اینکه باعث کاهش هزینه های توسعه و ترویج کشاورزی ارگانیک می شوند با توسعه و ترویج کشاورزی ارگانیک در منطقه باعث بهبود نگرش سایر کشاورزان دیر پذیر که اکثراً افراد مسن و و با تحصیلات کمی امکان همکاری را می دهد.

همان گونه که بر اساس نتایج همبستگی مشاهده می شود بین میزان به کارگیری روش ها و فناوری های کشاورزی ارگانیک و نگرش نسبت به کشاورزی ارگانیک رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد و مطابق با نتایج رگرسیونی نیز یکی از مهم ترین عوامل موثر بر نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک میزان به کارگیری روش ها و فناوری های کشاورزی ارگانیک است. که این بدین دلیل می باشد که کشاورزانی که روش ها و فناوری های کشاورزی ارگانیک را به کار می برند نسبت به فواید کشاورزی ارگانیک حداقل به طور ضمنی آگاه می باشند و دارای یک پیش زمینه ای در این امر هستند که توصیه می شود جهت بهبود نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک و توسعه هر چه بیشتر و سریع تر آن در منطقه مورد مطالعه توجه و تمرکز بیشتری به آن دسته کشاورزانی شود که سابقه استفاده از روش ها و فناوری های کشاورزی ارگانیک را دارند. مروجین و کارشناسان کشاورزی نقش مهمی در بهبود نگرش کشاورزان نسبت به نوآوری های کشاورزی همچون کشاورزی ارگانیک دارند. زیرا اگر قرار باشد نگرش کشاورزان بهبود یابد و تغییری مطلوب در سیستم کشاورزی رخ دهد، این تغییر تنها بر اساس شناخت و اطلاعات صحیح امکان پذیر است؛ لذا لازم است با برگزاری آموزش های ضمن خدمت، سمینارها و همایش ها و ... مهارت های علمی و عملی مروجین و کارشناسان را در این زمینه ارتقا داد. مطابق با نتایج رگرسیونی 4 متغیر آشنایی با کشاورزی ارگانیک و پیامدهای منفی کشاورزی متداول، شرکت در کلاس های ترویجی- آموزشی مرتبط با کشاورزی ارگانیک، تحصیلات و به کارگیری روش ها و فناوری های کشاورزی ارگانیک دارای بالاترین رابطه معنی دار با نگرش نسبت به کشاورزی ارگانیک می

باشند و بیشترین تأثیر را در تبیین نگرش دارند؛ لذا لازم است با توجه به اینکه کشاورزان منطقه مورد مطالعه میزان آشنایی خود را با کشاورزی ارگانیک در حد کم عنوان نمودند و همچنین با توجه به اینکه اکثر کشاورزان منطقه مورد مطالعه عنوان نمودند که تا به حال در کلاس های آموزشی و ترویجی اند و یا مرتبط با کشاورزی ارگانیک به صورت تخصصی شرکت نکرده فقط یک بار شرکت نموده اند و دلایل عدم شرکت خود در کلاس های مذکور را، عدم برگزاری دوره های مذکور و هزینه بر بودن آن ها عنوان نمودند، به این چهار عامل به ویژه عامل آشنایی با کشاورزی ارگانیک و پیامدهای منفی کشاورزی متداول و شرکت در کلاس های ترویجی - آموزشی مرتبط با کشاورزی ارگانیک توجه ویژه ای گردد و کلاس های تخصصی در باب کشاورزی ارگانیک و جهت معرفی روش ها و فناوری های کشاورزی ارگانیک جهت جایگزینی و عدم مصرف نهاده های شیمیایی برگزار شود و جهت کاهش هزینه های برگزاری کلاس ها و افزایش مشارکت کشاورزان جهت شرکت در کلاس های مذکور نیز توصیه می گردد بخشی از هزینه ها توسط دولت پرداخت شود و بخشی دیگر آن نیز جهت افزایش حس مسئولیت پذیری و درک اهمیت موضوع طبق رهیافت تسهیم هزینه توسط خود کشاورزان پرداخت شود.

فهرست منابع:

- ۱- امید و چیدری، (۱۳۸۵) محمد، عوامل مؤثر بر پذیرش آبیاری بارانی در شهرستان نهاوند، مجله اقتصاد کشاورزی و توسعه، شماره ۵۴
- ۲- بینا، لادن (۱۳۸۹) بررسی نقش مشارکت زنان در مقابله با بیابانزایی و عوامل مؤثر در مشارکت آنان در بیابانزدایی در حوزه آبخیز حبله رود در استان سمنان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.
- ۳- جباری، علی (۱۳۸۹). سنجش اثربخشی برنامه های آموزشی. تدبیر، شماره ۱۲۷
- ۴- حق شناس، ک، (۱۳۸۸) بررسی عوامل موفقیت و عدم موفقیت طرح های حفاظت خاک. جنگل و مرتع، شماره - 27.42 ص 44
- ۵- خانی، فضیله (۱۳۸۸) جایگاه و نقش زنان در فرآیند توسعه روستایی، پایان نامه دکتری، دانشگاه تربیت مدرس، تهران.
- ۶- شفیع، حمید (۱۳۸۵). رسالت ترویج در توسعه پایدار با تأکید بر منابع طبیعی. سنبله، 118 صص 38- 44
- ۷- شریعتی، ع (1382)، عوامل مؤثر بر مشارکت روستائیان جنگل نشین در حفاظت از جنگل های شمال و غرب کشور، فصلنامه روستا و توسعه، شماره ۱۶، ۴۷-۵۶
- ۸- عثمان پور، (۱۳۸۵) شاخص های ترویج کشاورزی، سنجش و مقایسه در استانهای فارس، بوشهر و زنجان، دفتر مطالعات و بررسی روشهای ترویجی، سازمان تات.
- ۹- حسینی، م و پاپ زن، ع (۱۳۸۴) توانمند سازی مردم: راهنمایی برای مشارکت، چاپ دوم، تهران، مرکز تحقیقات و بررسی مسایل روستایی.
- ۱۰- خلیقی و قاسمی، (1384) علیرضا، بررسی زمینه های مشارکتی روستاییان و ارتباط آن با ترویج کشاورزی، ماهنامه جهاد، سال نوزدهم، شماره ۲۲۱-۲۲۰
- ۱۱- خاتون آبادی، (1379)، عوامل مؤثر بر دانش، نگرش و مهارت گندمکاران پیرامون مدیریت آب زراعی. ماهنامه جهاد، سال ۱۶، شماره ۱۲۲-۱۱۵
- ۱۲- رزاقی، م، همکاران (۱۳۸۷) بررسی عوامل مؤثر بر سرمایه گذاری کشاورزان استان خراسان رضوی در حفاظت منابع طبیعی. طرح پژوهشی دانشگاه فردوسی مشهد

- ۱۳- قدیری معصوم، مجتبی و همکاران (۱۳۹۱) بررسی آماری روند رشد و تحولات اشتغال در نواحی روستایی استان اصفهان، مجله پژوهشهای جغرافیایی، شماره 54، صص: ۱۵۳-۱۵۹
- ۱۴- قلی زاده، (۱۳۸۷). شناسایی سطح توسعه نواحی روستایی. مجله - 39 علوم انسانی، سال 5، شماره 3، صفحات 45
- ۱۵- کرمی، ع. (۱۳۸۵). الگوهای پذیرش تکنولوژی حفاظت منابع طبیعی در کشورهای درحال توسعه: مطالعه موردی ایران. مجله تحقیقات کشاورزی ایران، جلد 14.39- صفحات 62
- ۱۶- هدایت نژاد، ا. (۱۳۸۷) مشارکت مردم در جنگلداری اجتماعی. مقاله ارائه شده به همایش منابع طبیعی، مشارکت و توسعه. سازمان جنگل ها و مراتع کشور. رامسر.
- ۱۷- محمودآبادی، ا. (۱۳۸۹) شناسایی سطح توسعه نواحی روستایی. مجله - 39 علوم انسانی، سال 5، شماره 3، صفحات 45
- ۱۸- میر میزدی صمدی، (1383) رسی نگرش کارشناسان ترویج کشاورزی استان اردبیل نسبت به کاربرد موبایل در ترویج، مجموعه خلاصه مقالات چهارمین کنگره علوم ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی ایران، تهران: انتشارات موسسه آموزش عالی علمی کاربردی جهاد کشاورزی.

۱۹- میرید ب، (۱۳۸۱)، بررسی اثر بخش طرحهای مشترک تحقیقی -ترویجی از دیدگاه مروجان و محققان استان لرستان و کرمانشاه، پایان نامه کارشناسی ارشد ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تربیت مدرس.

۲۰- مجتهد زاده، ک نجفی، ر. (1389). بررسی عوامل موثر بر رفتار کشاورزان در حفاظت از آب و خاک. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه تهران.

۲۱- نیک گهر ب (۱۳۹۰). نقش فناوری های سیار در ارائه خدمات آموزشی و ترویجی به روستاییان: مطالعه موردی استان زنجان. فصلنامه روستا و توسعه، جلد 13، شماره 2، صفحه 145

۲۲- نوروزی، ج (۱۳۸۵). بررسی نگرش کارشناسان سازمان جهاد کشاورزی استان خوزستان نسبت به نظام آموزشی سیار. چهارمین کنفرانس ملی و اولین کنفرانس بین المللی آموزش الکترونیک، 18 و 19 آذر، تهران: دانشگاه علم و صنعت ایران.

1- Ajayi, M. (۲۰۱۱). Evaluation of the effectiveness of extension teaching methods used by agricultural trainees for field days. *Journal of extension systems*, 17[1].

2- Arnold. J. E. M. (۲۰۱۰). "community forestry: ten years in review". FAO, community forestry note, 7. Rome

۳-Araya, B and J. Asafu-Adjaye. (۲۰۱۰). Adoption of farm-level soil conservation practices in Eritrea. *Ind. J. Agric.Econ.* 56(2): 239-252.

۴- Asafu, J. G., Janssen, B. H., Oenema, O., German, L. A., Mrema, J. P. and Shemdoe, R. S. (۲۰۱۰) Soil fertility evaluation and management by smallholder farmer communities in northern Tanzania. *Agriculture, Ecosystems and Environment*, v(116): 47-59.

- ۵- Brown, H., Mashali, A. M. and Mermut, A. R. ۲۰۱۲. Integrated soil management for sustainable agriculture and food security in Southern and East Africa. Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations
- ۶- Cason, K. and Poling, R. (۲۰۱۲). The extension paraprofessionals model: relationship of program effectiveness with paraprofessional teaching style and personality profile. *AIAEE*.6[3].
- ۷- Gerrard, J. ۲۰۱۱ Fundamentals of soils. New York: Rutledge Fundamentals of Physical Geography, 113p
- ۸-Koupal, W., Verstraeten, G., Soenens, R. and Seynaeve, L. ۲۰۱۳. Soil losses due to harvesting of chicory roots and sugar beet: an underrated geomorphic process? *Catena*, v(43): 35-47.
- ۹- Lichtenberg, E(۲۰۰۹). Adoption of soil conservation practices: A revealed preference approach. Department of Agricultural and Resource Economics the University of Maryland College Park
- ۱۰- Pandey, S. (۲۰۰۹). Adoption and impact of soil conservation practices in developing countries: Policy and institutional considerations. Social Sciences Division, International Rice Research Institute.
- ۱۱- Mort hen M(۲۰۱۰). Analysis of factors affecting on adoption behavior regarding soil conservation technologies in the watershed area of ZarinGol situated in Golestan province. Ph.D. Thesis. Department
- ۱۲-Rough J. et al. (۲۰۰۹). Developing a program evaluation instrument for texas 4-H: A work in progress. *Journal of extension*. [on line], 39, available on the: [www:http://joe.org/joe/2001agust/iw4.html](http://joe.org/joe/2001agust/iw4.html).
- ۱۳- Senahoun, J et al. (۲۰۱۱). Structural adjustment program and soil erosion: A bio-economic modeling approach for Northern Benin.
- ۱۴-Shiferaw, B. and S. Holden. (۲۰۱۲) Population pressure, poverty and incentives for soil conservation in Ehiopia: A bio-economic modeling approach. Center for Environment and Development Studies Agricultural University of Norway.
- ۱۵-Troeh, F.R., Hobbs, J.A., and Donhaue, R.L. ۲۰۱۲. Soil and water conservation in Kenos, Wolaita and Wello, Ethiopia. Washington D.C.: Washington University, 265p.

۱۶-Venkateswaran, S. (۲۰۱۰) Environment, Development and the Gender Gap, agePublications

The impact of agricultural extension programs in creating a desire among farmers to organic production case (study Abyek city of Qazvin province)

Peyman Falsafi and Somayeh Jangchi Kashani

1 - Assistant Professor Research - Head of the Institute of Applied Agriculture

2- the last semester of phd agricultural development

Abstract:

One of the main economic resources of farmers in rural areas and affecting the social lives of individuals. Besides given the consequences of population growth, urbanization and agricultural predicted increasing need for the importance of promoting organic products are redoubled. Because Baydvtvjh the sustainable development of agricultural growth on the one hand and the needs of the food supply, and on the other to maintain stable production. It also should be noted that in various ways to promote the dissemination of new ideas, methods and addresses Vmy be directly impacted the production of organic products. How to promote organic production and its success is dependent on the delivery of extension programs to farmers. The general aim of this study was to establish the role of extension programs tend to produce organic farming among farmers, (case study city Abyek) is. Abyek city is a survey of all farmers, using Morgan, 203 of them were selected. The main instrument was a questionnaire whose validity by faculty members of the Department of Agricultural Extension and Education Research Center of Qazvin confirm its reliability was calculated using Cronbach's alpha coefficient (0.76 percent). Data analysis was performed using the software 20SPSS. The results showed that the majority (59%) were farmers attitude of extension programs to provide new methods for the production of organic products. Results of the comparison showed that the promotion programs towards organic production Advocates the extension classes associated with the time period between one and five percent organic farming and cultivation methods, there are significant differences. The results of the stepwise multiple regression showed that the variables of the study variables, and methods of providing promotional practices common to know about organic agriculture and the negative impacts of agriculture, education, and method and organic farming techniques approximately 46% of the variance in overall program of creating a desire among farmers to produce organic agriculture can explain.

Keywords: promotion, organic products, sustainability